

הגמרא מסתפקת בדין בעל שקינא לאשתו, האם יכול למחול על הקינוי או לא? עוד הגמרא תברר מה הדין בבעל שכבר אשתו נסתרה? ראשית נראה מהם צדדי הספק (שם כה.):

איבעיא להו: בעל שמחל על קינויו, קינויו מחול או אינו מחול? מי אמרין בקינוי דבעל תלא רחמנא, ובעל הא מחיל ליה לקינויו, או דלמא כיון דקני ליה מעיקרא - לא מצי מחיל ליה?

כלומר, האם כל הקינוי הוא בתורת קפידת הבעל, ולכן שמחל ואינו מקפיד נמחל. או כיוון שכבר קינא הבעל אינו יכול להתחרט. הגמרא מנסה להביא ראיות מהמשנה שלנו אך דוחה אותן, ע"כ מביאה ברייתא שפושטת את הספק (שם):

ת"ש: דאמר ר' יאשיה, שלשה דברים סח לי זעירא מאנשי ירושלים: בעל שמחל על קינויו - קינויו מחול, וזקן ממרא שרצו בית דין למחול לו - מוחלין לו, ובן סורר ומורה שרצו אביו ואמו למחול לו - מוחלין לו; וכשבאתי אצל חבירי שבדרום, על שנים הודו לי ועל זקן ממרא לא הודו לי, שלא ירבו מחלוקת בישראל. ש"מ בעל שמחל על קינויו - קינויו מחול, ש"מ.

גם לשיטת חכמי הדרום מותר לבעל למחול לאשתו על קינויו. אך הגמרא מסתפקת מה לגבי סתירה, האם אפשר למחול או לא? עונה הגמרא "מסתברא כמאן דאמר אינו מחול" והראיה היא הק"ו של חכמים שאוסרים להתייחד עם סוטה, ומתירים עם נדה. משום שלנדה יש היתר, ולסוטה אין היתר- כלומר, אין מחילה לאחר סתירה.

אך בירושלמי ההבנה הפוכה לגמרי (סוטה פ"ד ה"ב ובהרחבה סנהדרין פ"ח ה"ו):

אמר רבי יאשיה סח לי זעירא משם אנשי ירושלים שלשה הן נשאים ביקנשו למחול מוחלין, ואילו הן. סוטה, ובן סורר ומורה, וזקן ממרא על פי בית דין. סוטה ולא מתניתא היא? שבעלה אינו רוצה להשקותה! סברי מימר עד שלא נכתבה המגילה, אתא מימר ואפילו משנכתבה המגילה, ובשלא נמחקה המגילה אבל אם נמחקה המגילה, לא בדיא.

כלומר, יכול הבעל למחול לאחר הקינוי, והסתירה ואפילו לאחר שנכתבה המגילה. אך ברגע שנמחקה המגילה אין הבעל יכול למחול על שתיית המים. ולכאורה יש להקשות, שהרי בבבלי יש ראייה שלאחר הסתירה אי אפשר למחול- שהרי אין היתר לביאת סוטה, מה שאין כן לנדה!

האחרונים תירצו קושיא זו בכמה אופנים, גם אם נאמר שיש לסוטה היתר, אין הוא היתר כמו של הנדה. נראה לבאר, שמגמת הנדה היא הטוהרה, וכל ההתרחקות היא בשביל ההתקרבות כמו שאומר ר"מ (נדה לא):

תניא, היה ר"מ אומר: מפני מה אמרה תורה נדה לשבעה - מפני שרגיל בה, וקץ בה, אמרה תורה: תהא טמאה שבעה ימים, כדי שתהא חביבה על בעלה כשעת כניסתה לחופה.

אמנם מגמת הסוטה היא הפוכה לגמרי, כל התהליך הוא כדי לברר עם זינתה. וההתרחקות היא לא בשביל ההתקרבות אלא בשביל בדיקה מעמיקה האם האשה נטמאה לבעלה או לא (נכון שיכול להיווצר מצב של התקרבות במידה והיא טוהרה אך לא לשם זה יש תהליך האשה הסוטה).

ע"כ עדיין אפשר ללמוד ק"ו מנדה לסוטה, ללא קשר להיתר שיש לנדה ולסוטה, כי הן שתי בחינות שונות לגמרי.

נראה לענ"ד שהירושלמי והבבלי הבינו אחרת את חידושם של 'אנשי ירושלים'. הבבלי מתייחס לספק בין האיש לאשתו בלבד, ולכן שני צדדי הספק עוסקים רק בבעל. האם הוא יכול לקנא ולמחול, או שברגע שקינא אין דרך חזרה.

לעומת זאת בירושלמי יש הבנה שונה, יש כאן שלושה מקרים בהם 'מבקשים למחול'. בית הדין מעורב בכל הנידונים, כלומר, אין זה הבעל מול האשה. אלא בית הדין המייצג את עמ"י אל מול האיש והאשה. לכן מבינים בירושלמי שהמחילה היא בקשה זוגית אל מול בית הדין.

וכידוע בית הדין מאימים על האשה כדי שלא תשתה וכך גם מייגעים אותה כאמור. לכן כל המגמה של בית הדין היא בקשת המחילה והפתרון כאן בבית הדין שלמטה. אך גם כאן יש גבול, ברגע שנמחקה המגילה, אזי חייבת לשתות משום שהתחיל גם בית הדין של מעלה לפעול.

בבבלי כאמור המגמה שונה, הבעל מול האשה. ע"כ גם למדים חז"ל מראיה פרטית בין האיש לאשה ביחס להיתר של הסוטה. ומגיעים למסקנה שאין היתר לסוטה כנדה, ומשום כך למדו חכמים ק"ו. אך הירושלמי לא מקבל גישה זו שלכאורה היא פרטית, כי כל מה שמלמדים אותנו אנשי ירושלים היא מגמה כללית.

[נראה לענ"ד שגם חכמי הדרום הבינו כך, שהרי הסיבה שאין מחילה לזקן ממרא כי הפגיעה הכללית גדולה מידי "שלא ירבו מחלוקות בישראל"]